

переглянути офіційні норми, позбутися непотрібного радянського спадку, орієнтуючись на сучасні вимоги і, разом з тим, на національні традиції.

Список літератури

1. Бурячок А., Демський М., Якимович Б. Російсько-український словник для військовиків. – К., 1995. – 384 с»
2. Караванський С. Пошук українського слова, або боротьба за національне «Я» / С. Караванський. – К. : Видавничий центр "Академія", 2001. – 233 с.
3. Поліщук Н. Пан, товариш, добродій // Культура слова. – К.: Наук. думка, 1996. – Вип. 46 – 47. – С. 132-138.
4. Правильник піхотинців. Часть I. Впоряд— К.. Накладом Вид-ва Січових стрільців, 1918.— 219 с.
5. Туровська Л. В. Екстралінгвальна обумовленість лінгвістичних процесів у термінології (на прикладі військової терміносистеми) / Туровська Л. В. // Гуманітарний вісник : Всеукраїнський зб. наук. пр. Серія : Іноземна філологія. – Черкаси, 2007. – С. 495 – 501.
6. Яремко Я. П. Формування української військової термінології [Текст] : Дис... канд. філол. наук: 10.02.02 / Яремко Ярослав Петрович ; Дрогобицький держ. педагогічний ін-т ім. І.Франка. – Дрогобич, 1997. – 164 с.
7. Яценко Н. Основні етапи становлення української військової термінології / Ніна Яценко // Українська мова. – 2007. – №3. – С. 74-79.

Олександра Шанюк

*Чернівецький торговельно-економічний інститут,
Київського національного торговельно-економічного університету (Чернівці)*

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА МОВИ СУСІДНІХ НАРОДІВ: ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ ТА ВЗАЄМОВПЛИВИ

Робота присвячена визначенню взаємозв'язку і взаємовпливу української мови та мови сусідніх народів. Досліджено чимало інформації, яка розкриває витоки української мови, її зв'язок з іншими слов'янськими мовами, їх взаємовплив.

Ключові слова: українська мова, слов'янські мови, індоєвропейська мовна сім'я, праслов'янська мова, східнослов'янські мови, південно слов'янські мови.

This work is devoted to defining the relationship and mutual influence of the Ukrainian language and the language of neighboring nations. A lot of information, that reveals the origins of the Ukrainian language, her relationship with other Slavic languages, their mutual influence was studied.

Keywords: Ukrainian language, Slavic languages, Indo-European language family, Slavonic language, East Slavic languages, South Slavic languages.

Питання мови завжди було актуальне в нашій країні. Українці здавна виборюють право на існування української мови, захищають її. На сьогодні зроблено чимало досліджень щодо історії появи української мови, визначення її спільних ознак з мовами сусідніх народів, їхнього взаємовпливу.

Метою роботи є подальше визначення взаємозв'язку мов слов'янських народів та його основних

причин, а також дослідження їхнього впливу одна на одну.

Українська є мовою корінних українців, а також українців, котрі проживають за кордоном. Її зараховують до східної групи слов'янських мов, що входять до індоєвропейської мовної сім'ї.

Про красу і багатство української мови говорив видатний мовознавець І. Срезневський: «Сила людей переконана, що ця мова є однією з найбагатших мов слов'янських, що

вона навряд чи поступиться богемській щодо рясноти слів і висловів, польській щодо барвистості, сербській щодо приємності, що це мова, яка навіть у вигляді необробленому може стати нарівні з мовами обробленими; щодо гнучкості й багатства синтаксичного – це мова поетична, музикальна, мальовнича» [1, с. 24].

Після перетворення слов'янських племен в окремі народи сформувалися усі слов'янські мови.

Вони мають багато спільного. Основний словниковий фонд слов'янських мов становлять спільнослов'янські слова, які називають: частини людського тіла (око, ніс, брова, голова, рука); знаряддя праці (плуг, борона, молот); явища природи (вітер, вода, сонце); рослини і тварини (кінь, корова, вовк, лев, риба, орел, пшениця, дуб, овес); дії та процеси (жити, ходити, косити, спати); спорідненості (мати, син, брат, сестра); ознаки предметів, явищ (білий, червоний); числа (один, два, чотири, п'ять, десять); особові займенники (я, ми, ти, ви) та ін.

Становлення особливостей української мови почалося від праслов'янської мови.

Разом з російською та білоруською, українська мова утворює східнослов'янську підгрупу мов.

Наближеною до української є білоруська мова (84% спільної лексики), польська (70% спільної лексики), словацька (68% спільної лексики) і російська (62% спільної лексики) [2, с. 15].

Українська мова контактувала з польською мовою, що вплинуло на лексичний склад української мови, словотвір і граматику.

З південнослов'янськими мовами українська мова має спільні риси в

звуковій системі, у лексиці має дещо спільне із західнослов'янськими мовами.

Завдяки церковно-слов'янській мові, яка була створена на основі болгарської, українці використовують такі болгаризми, як *храм*, *владика*, *глава* тощо.

Є в українській мові угорські запозичення: *хутір*, *куліш*, *тазда*.

Проявляється вплив російської на українську, особливо в суспільно-політичній, економічній, науковій та загальнокультурній сферах.

Запозиченнями з російської мови є слова: *декабристський*, *аналіз*, *атом*, *анатомія*, *система*, *синтез*, *завод*, *декабрист*, *суботник*, *мислитель*, *механізація*, *артіль*, *автоматизація*, *керогаз*, *цілинник*, *самоцвіт*, *самокритика*, *комсомол*, *ударник*, *новатор*, *міномет*, *вертоліт*, *атомохід*, *прораб*, *хлібозавод*, *указ*, *хімізація* [3, с. 14].

З польської запозичені слова: *стьожка*, *бурмистер*, *гонт*, *гайдук*, *гарцювати*, *дишло*, *жупан*, *краков'як*, *мазурка*, *містечко*, *урядник*, *цимбали*, *шулер*, *білизна*, *материзна*, *кепський*, *повидло*, *ковадло* [3, с. 15].

З білоруської мови походять такі слова, як *бадьорий*, *жлукто*.

Є також запозичення з чеської (*брама*, *влада*) та словацької.

Меншим на українську мову був вплив румунської (*царина*, *бринза*, *кошара*) та угорської (*гайдук*, *довбиш*, *летінь*).

Українська мова також є джерелом для поповнення словників сусідніх народів.

Для прикладу, українська ділова мова вплинула на мову давньо-польської юриспруденції. До польської мови запозичено з української такі слова, як:

harbuz, bohater, wataha,, duren, hreczka, duzy, czeremcha, hodowac, czereda, Sobor.

Українські слова в різні часи засвоєні російською мовою: *тысячница, бондарь, вареник, хлопец, корж, кожух, хутор, косовица, девчата, селянство, незаможник, недобиток, пятисотенница.*

Отже, з усього вищесказаного можна зробити висновок про те, що, не зважаючи на самотність кожної слов'янської мови, вони не могли б

існувати в такому вигляді, в якому вони є, якби не тісні мовні контакти. Безперечно, причиною такої близькості української мови з мовами сусідніх народів є історичний фактор їхнього виникнення та географічне положення країн, але головна причина спорідненості – це тісне спілкування слов'янських народів. Саме спілкування відіграло найважливішу роль в такому великому словниковому запасі української мови і водночас – мов сусідніх народів, у їхній спорідненості.

Список літератури

1. Кочерган М. П. Основи зіставлення мовознавства: [Електронний ресурс] / М. П. Кочерган // Видавничий центр "Академія". – 2006. – Режим доступу до ресурсу: <http://westudents.com.ua/knigi/66-vstup-do-movoznavstva-kochergan-mp-.html>.
2. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства: [Електронний ресурс] / Ю. О. Карпенко // Видавничий центр «Академія». – 2006. – Режим доступу до ресурсу: <http://academia-рс.com.ua/product/145>
3. Огієнко І. Історія української літературної мови: [Електронний ресурс] / І. Огієнко // Видавничий проект Фондації імені митрополита Іларіона (Огієнка). – 1995. – Режим доступу до ресурсу: <http://litopys.org.ua/ohukr/ohu.htm>.

Оксана Яник

Національний університет «Києво-Могилянська академія» (Київ)

ЗАГАДКА ЯК ОБ'ЄКТ СУЧАСНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У тезах зазначено сучасні аспекти дослідження загадки. Жанр загадки постає як комунікативне явище дискурсивної природи. Також зроблено акцент на текстовій природі загадки, а саме на двох планах її вираження: експліцитному та імпліцитному.

Ключові слова: *загадка, відгадка, експліцитний, імпліцитний, адресат, адресант.*

The thesis deals with the modern aspects of riddle studies. The genre of the riddle appears as the communicative phenomenon of discursive nature. It also focuses on text nature of the riddle, mainly on explicit and implicit aspects of its expression.

Keywords: *riddle, answer, explicit, implicit, addressee, addresser.*

В усній художній творчості кожного народу присутня загадка. Вона живе та постійно розвивається як засіб формування тямущості, кмітливості, уважності та випробування розумових здібностей людини. Проте для фольклористів та мовознавців, які серйозно підходять до вивчення загадок, загадка – це не просто кмітлива розвага, а фактично комплексна лінгвістична й естетична структура, що при системному вивченні виявляє багато ознак таких значних

систем, як мова, культура та мистецтво, з якими вона нерозривно пов'язана [6].

У зв'язку із цим загадка є цінним об'єктом лінгвістичних досліджень, який містить важливу давню мовну та позамовну інформацію. Серед значних досліджень праці З. Волоцької, А. Головачової, О. Селіванової, Р. Жореса, Г. Онищенка. У працях А. Мойсієнка, Ю. Левіна, Е. Кенгес-Маранди, В. Мазурика досліджено зв'язок форми та змісту і їхнє значення у побудові між загадкою